№ 57 (1367)
ВТОРНИК
МАЙ
13
1941 во
ДОНЫС 15 ур.

СТАВ СТРАНАЯССА ПРОЛЕТАРИЙЯС, ӦТУВТЧӦЙ!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЭДЗӦНЫ
ВЛКСМ
КОМИ ОБКОМ
ДА
СЫКТЫВКАРСА
ГОРКОМ

СИСТЕМАТИЧЕСКӦЯ ДА КУЖӦМӦН БЫДТЫНЫ ОРГАНИЗАЦИЯ

Сӧветскӧй Союзса томйӧзлӧн водзынмунысь юкӧн имеитӧ ыджыд стремление лоны ВЛКСМ радъясын. Томйӧз аддзӧ комсомолысь политическӧй олӧмлысь да разносторонней государственнӧй деятельностьлысь школа.

Комсомолӧ пырӧмкӧд йитӧдын том зон да нывлӧн олӧмын заводитчӧ выль полоса. Том комсомолец, комсомолка дінӧ комсомольскӧй руководительяслӧн чуткӧй подход дырйи найӧ проявляйтӧны ыджыд интерес общественнӧй удж дінӧ, петкӧдлӧны ыджыд активность став комсомольскӧй и производственнӧй уджын.

Но сыын и грекыс унджык комсомольскӧй руководительяслӧн, мый том мортӧс комсомолӧ примитӧм дінӧ относитчӧны вывті на формальнӧя. Найӧ не сӧмын вунӧдӧны выль примитӧм комсомолец йылысь да оз нуӧдны накӧд некутшӧм воспитательнӧй удж, но тшӧкыда лэдзӧны самотёк вылӧ и самӧй комсомолӧ примитан делӧсӧ.

Ӧткымын ВЛКСМ райкомъяс, первичнӧй организацияяс бӧръя кадӧ зэв этша занимайтчисны комсомольскӧй организация бытдӧмӧн, несоюзнӧй томйӧз пӧвсысь водзынмунысьясӧс комсомол радъясӧ привлекайтӧмӧн. Ӧткымын районъясса комсомольскӧй организацияяслӧн пӧшти оз тӧдчы некутшӧм бытдӧм. Например, Мылдін районса комсомольскӧй организация 1941 вося первӧй квартал чӧжӧн бытдӧмис сӧмын 4 член вылӧ, Ухта районса комсомольскӧй организация—9 морт вылӧ, Леткаса—14 морт вылӧ. Эз ёна водзӧ наысь мунны и Железнодорожнӧй, Шойнаты, Луз, Усть-Уса да мукӧд районъяс.

Организация бытдӧмӧн дінӧ комсомольскӧй руководительяслӧн равнодушнӧй отношение вӧсна уна способнӧй инициативнӧй томйӧзлӧн искренней стремлениеыс активнӧя включитчыны общественнӧй и хозяйственнӧй олӧмӧ искусственнӧя тормозитсьӧ. Татшӧм йӧзыскӧд уналаын оз мун некутшӧм воспитательнӧй удж, некутшӧм подготовка комсомолӧ примитӧм вылӧ.

Поёл сиктын (Сыктыв районъв), например, эм зэв уна активнӧй инициативнӧй несоюзнӧй томйӧз, кодъяс комсомольскӧй организациякӧд делӧ имеиттӧг активнӧя участвуйтӧны сиктса общественнӧй олӧмын, уджалӧны агитаторъясӧн, культармеецъясӧн, осодмилецъясӧн да с. в. Но территориальнӧй комсомольскӧй организацияын набӧн оз интересуйтчыны, оз привлекайтны найӧс союзӧ мукӧддырйи перестрахуйтчӧм вӧсна. Сідз, Поёлса лыддысян керкаын библиотекарӧн уджалӧ том нывка Т... Сылы сӧмынна 17 арӧс. Избач абутӧмла сійӧ зэв добросовестнӧя нуӧдӧ и избачлысь удж. Сійӧ коркӧ панлас сёрни территориальнӧй комсомольскӧй организацияса секретарь Каракчиева ёрткӧд комсомолӧ пырӧм йылысь да ӧттшӧтш висьталас, мый сылысь батьсӧ 10 во сайын нин судитӧма. Тайӧ лоис тырмымӧн помкаӧн, медым некымын тӧлысь чӧж нюжӧдны Т-ӧс комсомолӧ примитӧм.

Уна первичнӧй организацияяс 1939 восянь нин эз примитны ни ӧти выль членӧс, кыдз Ношульса „Сӧвет" колхозын, Читаевоса „Выль туй" колхозын (Луз район) да с. в. Татшӧм организацияясас, кӧні абу кытыртӧма топыд йитӧд несоюзнӧй томйӧз массакӧд, и союзнӧй уджыс зэв жеб, комсомолецъяс абу активнӧйӧсь, оз водзмӧстчыны производство вылын.

Но вӧлі эськӧ ӧшибкаӧн комсомольскӧй организацияяс кӧ кутісны вӧтлысьны куш количественнӧй бытдӧм вӧсна. Вопросыс сулалӧ и сідз, медым комсомольскӧй организация бытдӧмис качественнӧя. Тайӧс позьӧ достигнитны сӧмын сэк, кор лоӧ котыртӧма колана удж выльпырысьяскӧд, примиттӧдзыс и примитӧм бӧрас, кор комсомольскӧй организация пытшкын лоӧ бура котыртӧма политическӧй и трудовӧй воспитательнӧй удж.

Несоюзнӧй томйӧз пӧвсысь политически выдержаннӧй, производство вывса передовикъясӧс комсомолӧ привлекайтӧмкӧд тшӧтш колӧ решительнӧя весавны асланыс радысь дезорганизаторъясӧс, разгильдяйясӧс да шкурникъясӧс, кодъяс позоритӧны ленинскӧй комсомоллысь почетнӧй званиесӧ, кодъяс пренебрегайтӧны сы водзын сулалысь обязанностьясӧн.

Став комсомольскӧй организацияяслӧн мог—бытдлун конкретнӧя веськӧдлыны комсомолӧ примитан делӧӧн, обеспечитны выль пополнениесӧ коммунизм духын систематическӧя воспитайтӧм, отсавны сылы усвоитны комсомоллысь славнӧй большевистскӧй традицияясӧ, усвоитны ВЛКСМ членлысь правоясӧ и обязанностьясӧ, прививайтны налы дисциплинаысь да организованностьлысь навыкъяс. Комсомольскӧй организацияяс долженӧсь привлекайтны том комсомолецъясӧс активнӧй союзнӧй уджӧ, бытдлун руководитны налӧн деятельностьӧн.

Высокоширотнӧй экспедиция бӧр воис Москваӧ

Центральнӧй аэропортын перелетса участникъясӧс встретитӧм

Аслас ыджыд арктическӧй перелётлӧн заключительнӧй этапӧ высокоширотнӧй экспедиция „СССР Н—169" самолёт вылын мӧдӧдчис май 11 лунся водз асылын. 5 час 37 минутын полярнӧй лётчик Черевичный ёрт кыпӧдчис Архангельск дорса лымъя аэродром вылысь да босьтіс курс лунвылӧ. Самолёт мӧдӧдчис Москваӧ!

Завершайтсьӧ высокӧй широтаясӧ славнӧй экспедиция, коді вайис ценнӧй вклад Центральнӧй Арктика кузя наукаӧ. Самолёт помалӧ ассьыс 24 сюрс километра ыджыд туй—расетояние, коді аслас кузьтанас ӧткодь кругосветнӧй перелётъяслӧн обычнӧй маршруткӧд.

Москваысь стартуйтӧм бӧрын кык тӧлысь да 6 лун мысти экспедиция бӧр воӧ столицаӧ. Высокӧй широтаясӧ рейсъясса участникъяслӧн рӧдныйяс да другъяс, прославленнӧй полярникъяс, лётчикъяс, арктическӧй мореплавательяс, сӧветскӧй печатьса уна представительяс встречайтӧны воздушнӧй экспедициясӧ московскӧй аэропортын. Встречайтысьяс пӧвсын—Севернӧй морскӧй путь кузя Главнӧй управлениеса начальник Сӧветскӧй Союзса Герой Папанин ёрт, сійӧс вежысьяс Сӧветскӧй Союзса Геройяс Ширшов да Шевелев ёртъяс, Рябчиков ёрт, Сӧветскӧй Союзса Геройяс Федоров, Мазурук, Водопьянов, Белоусов, Буйницкий да мукӧд ёртъяс.

11 час да 55 минут.

Войвывсянь матыстчӧ нёль мотора самолёт. Неыджыд высота вылын Черевичный аэродром весьтын вӧчӧ круг. Тайӧ машинасӧ кокни торйӧдны мукӧдъясысь сылӧн яркӧй оранжевӧй краска серти.

Встречайтысьяс различайтӧны самолётлысь опознавательнӧй знакъяс: „СССР Н—169".

— Экспедиция отличнӧя справитчис заданиеӧн, выполнитіс ыджыд да полезнӧй научнӧй удж,—висьталӧ ТАСС-лӧн корреспондентлы Папанин ёрт.—Высокӧй широтаясӧ воздушнӧй рейсъяслысь опыт да Либин ёртлӧн научнӧй группа уджлысь методъяс лоӧ артыштӧма Центральнӧй Арктика водзӧ изучайтігӧн.

— Черевичный и ӧні, кыдзи пыр, точнӧй,—замечайтӧ Ширшов ёрт,—кор стӧч луншӧр кадӧ самолёт лэччис му вылӧ.

Уна сёйӧз кытшалӧны машина. Высокоширотнӧй экспедицияса став 10 участникыс воздушнӧй корабльлӧн борт вылысь лэччӧны му вылӧ. Полярникъясӧс пӧся чолӧмалӧны да поздравляйтӧны задание успешнӧя выполнитӧмӧн, сетӧны налы цветъясысь уна дае букет.

Самолётса командир Черевичный ёрт, почтаӧн кияс, матыстчӧ микрофон дінӧ.

— Со и ми бӧр локтім Сӧветскӧй Союзса миян радейтана столицаӧ — Москваӧ, —волнуйтчӧмӧн висьталӧ пилот.—Бӧрвылӧ колисны уна сюрс километръяс, кодъясӧс пройдитім полярнӧй мореяслӧн йияс весьтті. Кӧні кӧть эз находитчы миян экспедиция, ми пыр чувствуйтім миян могучӧй рӧдиналысь тӧждысьӧм, рӧднӧй народлысь внимание. Удж, кодӧс ми выполнитім, способнӧй да пась вӧчны любӧй Сӧветскӧй морт, любӧй патриот. Пыр и быдлаын миян водзын вӧлі Сталин ёртлӧн вдохновляйтысь да радейтана образ.

— Ми пыр дасьӧсь выполнитны любӧй задание, кӧть кытчӧ эз кысты миянӧс рӧдина,—помалӧ ассьыс дженыдик речь Черевичный ёрт.

„Высокоширотнӧй воздушнӧй экспедиция завершитӧма."

(ТАСС).

1-ӧд номера ФЗО школаса велӧдчысь отличникъяс Николай Золотарев да Александр Габов практическӧй занятиеяс вылын.

УКАЗ

СССР-са Верховнӧй Сӧвет Президиумлӧн

загранициаын СССР-са дипломатическӧй представительяслы рангъяс установитӧм йылысь

СССР-са дипломатическӧй представительяслы рангъяс установитӧм могысь, кодъяс общепринятӧйӧсь международнӧй дипломатическӧй отношениеяслын, да тайӧ рангъясӧ СССР-са дипломатическӧй представительяс вылӧ возлагайтан полномочиеяслӧн тӧдчанлункӧд да объёмкӧд соответствиеӧ вайӧдӧм могысь, СССР-са Верховнӧй Сӧветлӧн Президиум постановляйтӧ:

1. Установитны СССР-са дипломатическӧй представительяслы, кодъясӧс аккредитуйтӧма иностраннӧй Правительствояслын, рангъяс:

А) Чрезвычайнӧй да Полномочнӧй Посоллысь,

Б) Чрезвычайнӧй да Полномочнӧй Посланниклысь,

В) Делӧясын Повереннӧйлысь.

2. Тшӧктыны СССР-са Совнаркомлы пыртны соответствующӧй изменениеяс СССР-са Иностраннӧй Делӧяс кузя Народнӧй Комиссариат йылысь Положениеӧ.

СССР Верховнӧй Сӧвет Президиумса Председатель М. КАЛИНИН.

СССР Верховнӧй Сӧвет Президиумса Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1941 вося май 9 лун.

НАРКОМИНДЕЛЫН

СССР да Ирак костын отношениеяс йылысь

1940 во помын Иракса правительство Турцияын аслас посланник пыр нецӧтчыд предлагайтліс СССР-са правительстволы установитны дипломатическӧй отношениеяс СССР да Ирак костын. Та дырйи иракскӧй правительство вызкажитліс пожелание, медым Сӧветскӧй правительство, дипломатическӧй отношениеяс установитӧмкӧд ӧттшӧтш, йӧзӧдіс арабскӧй странаяслысь, сы лыдын и Ираклысь независимость признайтӧм йылысь декларация. Но СССР-са правительство, СССР да Ирак костын дипломатическӧй отношениеяс установитӧм йылысь предложение дінӧ положительнӧя относитчӧмӧн, эз лыддьыв познаӧн обусловитны тайӧ вопроссӧ кутшӧмкӧ либӧ декларация йӧзӧдӧмӧн. Тайӧ смыслын сэки вӧлі сетӧма ответ иракскӧй правительстволы, мыйкӧд йитӧдын и орисны сёрнитчӧмъяс.

Тавося май 3 лунӧ иракскӧй правительство Анкараын сӧветскӧй посол пыр вылысь предложитіс установитны СССР да Ирак костын дипломатическӧй отношениеяс, тайӧ раз дипломатическӧй отношениеяс установитӧм кутшӧмкӧ либӧ условиеӧн, кыдзи арабскӧй странаяс йылысь декларация, йиттӧг.

СССР-са правительство снимитіс ассьыс возражениеяс да примитіс дипломатическӧй отношениеяс установитӧм йылысь иракскӧй правительстволысь предложение.

109

Отличнӧя нуӧдны навигация

ВКП(б) XVIII Ставсоюзса конференциялӧн историческӧй решениеяс обязывайтӧны воднӧй транспорт вылын уджалысь комсомолецъясӧс бӧсьтны ас кианыс инициатива воднӧй транспортӧ стахановскӧй уджлысь методъяс пыртӧмын, социалистическӧй ордйысьӧм да стахановскӧй движение паськӧдӧмын, решительнӧя тышкасьны графикъяс соблюдайтӧм вӧсна, бырсикас простойяскӧд, нецелесообразнӧй рӧскодъяскӧд да с. в. Дженьыдджыка, комсомольскӧй организацияяс должен бӧсь петкӧдлыны ассьыныс авангарднӧй роль народнӧй овмӧслӧн мукӧд отрасльясысь воднӧй транспортлысь позорнӧя бӧрӧкольччӧмсӧ помӧдз бырӧдӧмын.

Та йылысь и сёрнитісны „Красный водник“ затонса комсомолецъяс май 11 лунся комсомольскӧй собрание вылын, 1941 вося навигациян комсомольскӧй организацияяслӧн могъяс йылысь ВЛКСМ Коми Обкомса секретарь Ракин ёртлысь доклад кывзӧм бӧрын. Быд комсомолецлӧн выступлениеысь тыдалӧ кӧсйӧм уджавны 1941 вося навигацияын честнӧя, добросовестнӧя, кыпӧдны ассьыныс техническӧй да политическӧй тӧдӧмлунъяс.

1 номера Ремесленнӧй Училищеын велӧдчысь комсомолец Тутринов ёрт аслас выступлениеын висьталіс:

— Ми плаваниеӧ петам первойысь на, „Ухта“ да „Иртыш“ учебнӧй пароходъяс вылын. „Ухта“ пароход вывса комсомолецъяс нимсянь ме чуксала социалистическӧй ордйысьӧм „Иртыш“ вывса комсомолецъясӧс. Ас вылӧ ми бӧсьтам татшӧм кӧсйысьӧм: бӧсьтны первой места финплан тыртӧмын, соблюдайтны миянлы доверитӧм судно вылын чистота да порядок, решительнӧя тышкасьны простойяскӧд, экономитны кыдз позьӧ унджык ломтас да смазочнӧй, кывшутӧг выполняйтны капитанлысь став приказъяс.

„Иртыш“ вывса комсомолецъяс вызов примитісны да кӧсйысисны трафин план тыртны 120 прӧчент вылӧ, экономитны ломтас да смазочнӧй 15 прӧчент, видзны отличнӧй состояниеын материальнӧй часть. Пароход вывса машинистлӧн первой помощник Мануковский ёрт кӧсйӧ велӧдны некымын практикантӧс машинистлӧн помощникӧ ӧти навигацияӧ. А ачыс кӧсйӧ навигация помасиг кежлӧ сдайтны экзамен машинист звание вылӧ.

Ассьыныс квалификация кыпӧдны ыджыд кӧсйӧм эм и штурвальнӧйяслӧн. Комсомолка Лидия Пустохина, кодi имеитӧ штурвальнӧйлысь звание, тайӧ навигация помын сдайтас экзамен капитанлӧн помощник звание вылӧ. Собрание вылын присутствуйтысьяслӧн гора аплодисментъяс улын сійӧ корис последуйтны сылӧн примерлы став штурвальнӧйясӧс да мукӧд комсомолецъясӧс.

Пустохина ёртлӧн вызов вылӧ пӧся откликнитчис „Шенкурск“ пароход вывса штурвальнӧй комсомолец Хотин ёрт. Сійӧ сiдзжӧ кӧсйӧ воӧдчыны капитанӧдз.

Эм став подувъяс чайтны, мый затонса комсомолецъяслӧн кывъяс оз торъявны делӧысь да найӧ честьӧн пӧртасны олӧмӧ 1941 вося навигациялысь став планъяс.

В. ЛЫТКИН.

Успешнӧя, воштӧмъястӧг нуӧдам вӧркылӧдӧм!

Скоростнӧй методӧн сувтӧдны пуръясян станокъяс

Тулыс кутiс ёна нюжавны. Кылӧдчан участокъясын торксялӧны уджалан планъяс да лунся графикъяс.

Тайӧ помкаяс вӧсна рейдса рабочӧй коллектив решитiс скоростнӧй методӧн сувтӧдны механическӧй пуръясян станокъяс. Куим лунӧн лоӧ сувтӧдӧма пуръясян станокъяслысь системаяс.

Рейдса рабочӧйяслӧн коллектив пӧся встретитiс пароходствоса работникъяслысь стахановскӧй большегрузнӧй буксиръяс кылӧдӧм вылӧ заявкаяс.

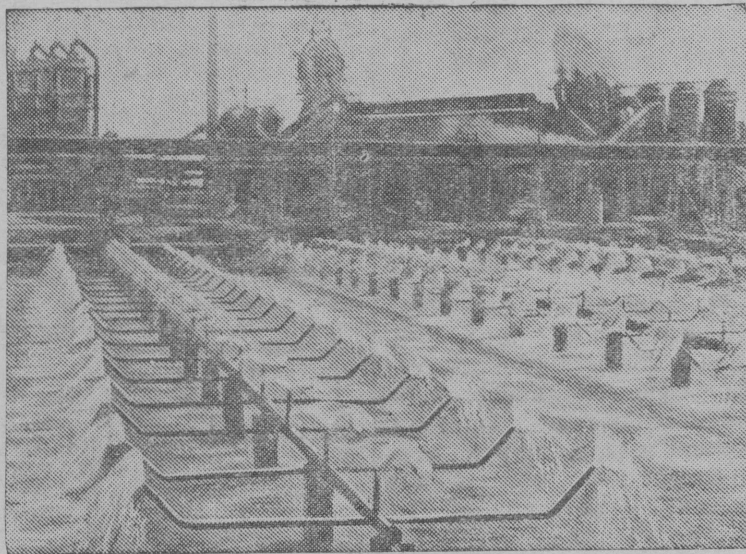
— Стахановскӧй буксиръяс мӧдӧдӧмӧн,— висьталӧ рейдса начальник Н. Шарапов ёрт,— первой декадаын ми экономитам уна сюрс погоннӧй метр такелаж.

Тайӧ буксиръяс существуйтысь габаритъяс серти лоӧны ёна гырысьӧсь: 60—70 метр пасьта да 300—380 метр кузя. Быд буксирын кутас кывтны 7—8 сюрс кубометр вӧр.

Такелаж участокъясын абу тырмымӧн. Сы вӧсна колӧ экономитны быд метр цинка, снасть, канат да цепъяс. Рейдса рабочӧй коллектив решитiс паськыда применяйтны щукаӧ да ёршӧ цепнӧй оплотникъясӧн буксируйтан система. Сійӧ ёна ӧддзӧдас кылӧдчан уджъяс.

Механическӧй станокъяс вылын пуръясьӧм вылӧ котыртӧма нин сквознӧй да комплекснӧй бригадаяс. Сквознӧй бригадаяс кутасны обслуживайтны залом, проводка да сортировочнӧй уджъяс вылын. Комплекснӧй бригадаяс кутасны пуръявны да формируйтны пучокъяс. Татшӧм системаа удж нӧшта ёнджыка кыпӧдас пуръясьӧмлысь качество.

Слӧбӧдаса рейд.

СНИМОК ВЫЛЫН: Новотагильскӧй металлургическӧй заводлӧн (Свердловскӧй область) доменнӧй цех вылӧ вид. Водзса план вылын электроцентральлӧн брызгальнӧй бассейн.

Фото ТАСС.

Слӧбӧдаса рейдын

Слӧбӧдаса кылӧдчан рейдын (Сыктывдін район) рабочӧйяс да инженерно технической работникъяс вклю читчисны Коми АССР-лӧн XX-ӧд годовщина честь кузя социалистическӧй ордйысьӧмӧ.

Дмитрий Малковлӧн 6 морта молодёжнӧй бригада Снетков системаа механическӧй станок вылын кӧсйысис август 20 лунӧдз (70 лунӧн) пуръявны 150 сюрс кубометр вӧр. Шӧркода быд лун норма кутасны тыртны 280—300 прӧчент вылӧ.

Кольӧм во Малков ёртлӧн бригада уджаліс Дяблинскӧй запаньын. Сезоннӧй задание выполнитiсны 300 прӧчент вылӧ. Тасьысь Малков ёртӧс вӧлі наградитӧма „Леснӧй промышленностьса почетнӧй работник“ значокӧн.

Малков ёртлӧн бригада чукӧстiс социалистическӧй ордйысьӧмӧ Зӧвсертса генеральнӧй запаньын механическӧй станокъяс вылын уджалысь медся передовӧй бригадаӧс.

Стахановскӧй уджӧн кӧсйысьӧны отметитны юбилейнӧй праздник и Александр Посоховлӧн, Николай Асютинлӧн да мукӧд бригадаяс. Посоховлӧн 6 морта бригада юбилей лунӧдз кӧсйысис кыкӧн пуръявны 36 сюрс кубометр вӧр. Найӧ чукӧстісны ордйысьны Н. Асютин да Коротков ёртъяслысь бригадаясӧс.

Пурясьысьяс да формировщикъяс сезон чӧж кӧсйысьӧны уджавны брактӧг да деффектъястӧг.

И. КОЗЛОВ.

ТОМЙӦЗ, ДРУЖБА ДА УДЖ ЙЫЛЫСЬ

1941 во март 20 лунся „Коми комсомолец“ газетын Н. Попов ёрт выступитiс статьяӧн: „Радейтны колхознӧй труд“. Газетын йӧзӧдӧм уна отзывъяс висьталӧны сы йылысь, мый тайӧ статьяыс чужтiс ловъя интерес колхознӧй томйӧз пӧвсын.

Статьялӧн автор пасйӧ, мый колхознӧй томйӧз пӧвсысь ӧткымынъяс ӧтдортчӧны физическӧй уджысь да первойя позянлун дырйи зiльӧны мунны колхозысь. Татысь автор вӧчӧ смел вывод, мый томйӧз „оз кӧсйыны дружитны старикъяскӧд“. Но сы вылӧ видзӧдтӧг, мый Попов ёрт кыпӧдӧ ыджыд тӧдчанлуна вопрос, век жӧ сійӧ статья дiнӧ оз позь матыстчыны некритическӧя. Авторлӧн тӧдчӧ веськыда недовольствуйтчӧм сы вылӧ, мый зэв уна томйӧз мунӧны колхозъясысь. Тайӧ лыддьысь вермас гӧгӧрвоны ӧтарӧ. Бӧрья воясӧ Коми республика территория вылын мунӧ ыджыд промышленнӧй да транспортнӧй строительство, луныськлун паськалӧ вӧрлэдзӧм, гӧтӧвитчӧны государственнӧй трудовӧй резервъяс да с. в. Партиялӧн да правительстволӧн индӧм строительнӧй программа олӧмӧ пӧртӧм вылӧ колӧны уна сюрс рабочӧйяс, специалистъяс, руководительяс. Кысь бӧсьтны тайӧ колана кадрсӧ республикаса народнӧй овмӧслӧн быль отрасльясӧ? Тӧдӧмысь, медсясӧ, колхознӧй томйӧз, комсомол пӧвсысь. И колхознӧй комсомол должен гордитчыны тайӧн, мый сылӧн медбур членъяслы сетсьӧ доверие активнӧя участвуйтны республикаын быль промышленность развивайтан делӧын.

Дзик мӧд делӧыс, кор колхозса томйӧзлӧн мыйкӧмында юкӧн быдсяма сикас предлогъяс улын пышйӧны колхознӧй производство вылысь учреждениеясӧ, кӧнi сiдзжӧ регыдӧн дӧзмӧны да зiльӧны вудж ны мӧдлаӧ. Либӧ устраивайтчӧны асланыс колхозын второстепеннӧй уджъяс вылӧ, оз вырабатывайтны трудоденьяслысь минимум. Татшӧм йӧзыс эмӧсь и комсомолецъяс пӧвсын да, тӧдӧмысь, найӧ заслуживайтӧны чорыд осуждение. Сійӧ, кодi зiльӧ корсьны „кокниджык да нажетнӧйджык“ места, прӧстӧ оз кӧсйы уджавны. Овлӧ сiдз, мый Степан Изъюров коддем летун, код йылысь гижӧ Попов ёрт, локтӧ администрация дiнӧ да заявляйтӧ:

— Бурджык мунны колхозӧ, татшӧм условиеясын уджалӧм дорысь.

Татысь позьӧ гӧгӧрвоны, мый колхознӧй удж, быттькӧ, медбӧрья удж, мый колхоз дась примитны быдсяма лодырӧс, проходимецӧс. Колӧ гӧгӧрвоны, мый колхознӧй овмӧсын почетнӧй творческӧй удж доверийтчӧ со быдӧнлы, мый Сталинскӧй колхознӧй устав тшӧктӧ решительнӧя тышкасьны колхозын лодырьяскӧд, шкурникъясӧд. Медым получитны колхозын ответственнӧй удж, колӧ заслужитны колхозникъяслысь доверие, радейтны колхознӧй труд, уджавны честнӧя да добросовестнӧя, ассьыс став вын колхоз ёнмӧдӧм вылӧ сетӧмӧн.

Эмӧсь фактъяс, кор колхознӧй томйӧз устраивайтчӧны колхозын кокни, второстепеннӧй уджъяс вылӧ: няняясӧн, письмоносецъясӧн, стӧрӧжъясӧн да с. в. Петан му вылӧ, и збыльысь, он аддзы сэтысь томйӧзӧс. Оз позь шуны, например, мый Луз районса „Остаповскӧй“ колхозын абу томйӧз. Сэнi эм комсомольскӧй организация 9 мортысь, но некод на пиысь оз уджав колхознӧй производство вылын. Татшӧм положениеыс збыльысь нетерпимӧй да оз позь сыкӧд миритчыны.

Попов ёртлӧн вывод, мый „томйӧз оз кӧсйыны дружитны старикъяскӧд“, ми чайтам, мый сійӧ частнӧй случай да оз позь татшӧм мыжалӧмсӧ отнеситны республикаса став томйӧз дiнӧ. Унджыклаын томйӧз охотнӧя используйтӧ ставсӧ, мый эм полезнӧйыс старикъяслӧн озыр опытын. Тӧдӧмысь, сійӧ ӧтказывайтчӧ уджавны „важся моз“, сiдзи, кыдз уджавлiсны дедъяс. Сійӧ зiльӧ овладейтны выль агротехникаӧн, сложнӧй сельскохозяйственнӧй машинаяслӧн. Абу дивӧ, мый томйӧзӧс медъёна позьӧ аддзыны косилкаяс вылысь, жнейкаяс, комбайнъяс, тракторъяс вылысь. Томйӧзлӧн старикъяс водзын тайӧ водзмӧстчӧмыс ньӧти оз умаляйт на костысь дружбасӧ, а мӧдарӧ, ёнмӧдӧ сійӧс.

Попов ёртлӧн статьяыс ценнӧй медводз сійӧн, мый сійӧ вӧчис панас комсомольскӧй газет листбокъяс вылын томйӧзлысь актуальнӧй вопросъяс паськыда обсуждайтӧмлы, мый сылӧн статьяыс веськӧдӧма колхознӧй томйӧз пӧвсын лодырьяскӧд да разгильдяйяскӧд пощадатӧм тыш вылӧ. Тайӧс колӧ быдног приветствуйтны да пожелайтны „Коми комсомолец“ газетлы тшӧкыдджыка практикуйтны аслас листбокъяс вылын комсомольскӧй уджлысь теоретическӧй да практическӧй вопросъяс обсуждайтӧм.

П. БАРАБАНОВ,

ВЛКСМ ОК-са крестьянскӧй томйӧзлӧн отделын заведуйтысь.

3. УТОПИЧЕСКӦЙ СОЦИАЛИЗМ

XIX нэм первой помся знаменитӧй утопическӧй системаяслы подув пуктысьяслӧн, Сен-Симонлӧн, Фурьелӧн, Оуэнлӧн олӧмныс да деятельностьныс совпадитіс сійӧ кадкӧд, кор Европаса да Америкаса передовӧй странаясын побeдитіс да утвердитчис капитализм. Налӧн учениеяс содержание да характер вылӧ ыджыд влияние сетісны XVIII нэмся просветительнӧй философиялӧн идеяяс да Францияса первой буржуазнӧй революция.

Великӧй утопистъяс вӧліны свидетельясӧн историялӧн сійӧ моментлы, кор политическӧй господство вуджис выль общественнӧй вынлы—промышленнӧй буржуазиялы. Сійӧ пыртіс выль общественнӧй порядокъяс да чужтіс выль политическӧй учреждениеяс, кодъяс окажитчисны, кыдз шуліс Энгельс, „XVIII нэмся философъяслӧн блестящӧй обещаниеяс вылӧ медся ёсь, медся отрезвляйтысь карикатураӧн". Социалист-утопистъяс ёсь критикаӧн встретитісны капитализмлысь торжество.

Сен-Симон, Фурье, Оуэн думайтлісны, мый общество важмоз сулалӧ невеськыд туй вылын, мый медым бырӧдны сылысь став язваяссӧ да порокъяссӧ, сійӧс колӧ радикальнӧя усовершенствуйтны. На серти, буржуазнӧй обществоын главнӧй тӧдчанлун босьтісны разлагайтысь началояс: ставыс сэні сулалӧ эгоизм, мудерлун да пӧръясьлӧм вылын.

Утопическӧй учениеяслӧн тайӧ критическӧй сторонаыс ворсісны ыджыд роль уджалысь йӧз массаӧс политическӧй просвещениеын. Утопическӧй социализм внушайтіс буржуазнӧй общество дінӧ, сылӧн порокъяс—паразитизм, разврат, коммерческӧй проделкаяс, ажиотаж да мукӧд дінӧ священнӧй лӧглун. Но став та дырйи ни Фурье, ни Сен-Симон, ни Оуэн эз вермыны объяснитны, кутшӧмӧсь буржуазнӧй общество развивайтчӧмлӧн законъяс, кутшӧм средствояс колӧны, медым путкыльтны ӧтчыдысь да нэм кежлӧ капитализмлысь ненавистнӧй ярмосӧ.

Та вӧсна налӧн всеобъемлющӧй планъяс вӧліны утопическӧйӧн, несбыточнӧйӧн, найӧ эз вермывны ӧтвечайтны пролетариатлӧн политическӧй тыш могъяслы, сылӧн тактикалы да стратегиялы. Политическӧй тыш, революционнӧй движение отвергайтӧмӧн, выль стройӧ мирнӧя вуджӧм йылысь проповедуйтӧмӧн, утопическӧй системаяслы подув пуктысьяс мунісны быдмысь пролетарскӧй движениелы вомӧн, кольлісны историческӧй развитиеысь бокӧ.

Научнӧй коммунизмлӧн основоположникъяс Маркс да Энгельс пыдіа обяснитісны, мыйла абу зрелӧйӧсь Фурьелӧн, Сен-Симонлӧн да Оуэнлӧн теорияяс. Со мый гижліс Энгельс „Анти-Дюрингын":

„Утопистъяс... вӧліны утопистъясӧн сійӧн, мый найӧ эз вермыны лоны нинӧмӧн мӧдӧн сэтшӧм эпохаӧ, кор капиталистическӧй производство вӧлі сэтшӧм на омӧля развитчӧма. Налы вӧлі быть колӧ конструируйтны выль обществолысь элементъяссӧ асланыс юрсянь, сійӧн, мый тайӧ элементъясыс эз на бырӧнлы бура тӧдчыны важ общество пытшкас; выль зданиелысь план набрасывайтігӧн, налы колӧ вӧлі быть обращайтчыны разум дінӧ, сійӧн, мый найӧ эз на вермыны аппелируйтны налы современнӧй история дінӧ".

Тадзикӧн, Сен-Симон, Фурье, Оуэн видзӧдласъяслӧн неизбежнӧй ограниченностьлӧн, утопичностьлӧн помкаӧн вӧлі капиталистическӧй производстволӧн тырмытӧм развитие, а сідзжӧ пролетариат да буржуазия костын классовӧй тышлӧн неразвитӧй форма. Та вӧсна найӧ и обращайтчылісны эз налы современнӧй история дінӧ, а разум дінӧ, мораль дінӧ, эз народнӧй массаяс дінӧ, а обществолӧн верхушка дінӧ—корольяс, князьяс, влиятельнӧй йӧз дінӧ, медым найӧ моральнӧй побуждениеясӧн —„ближней дінӧ любовь" принципӧн—руководствуйтчӧмӧн пӧртісны олӧмӧ практика вылын социальнӧй преобразованиеяслысь паськыд планъяс.

Но сановнӧй царедворецъяс, банкиръяс, купецъяс мунлісны бокӧд налӧн социальнӧй проектъясысь да планъясысь. Сыысь на унджык, прӧст кадъясӧ найӧ тешитчывлісны великӧй утопистъяслӧн проектъяс вылын. Сідз ӧтчыд австрийскӧй князь Меттерних гижліс аслас нывлы Оуэн йылысь:

„Ыста тэныд забава вылӧ брошюра, кодӧс мен мӧдӧдіс сылӧн автор Роберт Оуэн, пӧрысь болтун-социалист, коді комын вочӧж сайӧ нин удостаивайтӧ менӧ аслас симпатияӧн, но ньӧти оз пользуйтчы менам взаимностьӧн".

Тадзи серавлісны власть кутысьяс великӧй утопистъяслӧн кристально-чистӧй побуждениеяс вылын.

Кутшӧмӧсь жӧ основнӧй чертаясыс Сен-Симон, Фурье, Оуэн учениеяслӧн? Кутшӧм характернӧй особенностьяс налӧн утопическӧй воззрениеясын?

Анри Сен-Симон (1760—1825 вояс) став аслас нэм чӧж пӧся эскыліс мортлӧн способностьяс прогрессӧ, научнӧй тӧдӧмлунъяс прогрессӧ. Сійӧ артавліс, мый став йӧзлӧн эм сӧмын ӧти ӧтувъя интерес—отсавны развивайтчыны точнӧй наукаяслы, промышленностьлы да культуралы. Оз полководецъясӧс, царъясӧс, завоевательясӧс, а наукаса йӧзӧс колӧ прославляйтны, висьтавліс Сен-Симон. „Тырмас сетавны почестьяс Александръяслы!— чуксавліс сійӧ.—Мед оласны Архимедъяс!"

Сен-Симон полагайтліс, мый сӧмын наукаса гениальнӧй йӧз вермасны нуӧдны человечествоӧс водзӧ, сӧмын найӧ вермасны сетны гырысь услугаяс человечестволы. Найӧс колӧ сувтӧдны веськӧдлыны обществоӧн.

Тайӧ подув вылын Сен-Симон аслас „Притчаын", код вӧсна сійӧс кутісны преследуйтны, висьталіс асcьыс мӧвп сы йылысь, мый Франция кӧ ӧти здукӧ воштас 30 сюрс придворнӧй сановникъясӧс, маршалъясӧс, кардиналъясӧс, префектъясӧс, озыр собственникъясӧс да мукӧд сэтшӧм йӧзӧс, то тайӧ вошгӧмыс эз вӧч эськӧ государстволы экономическӧй ни политическӧй урон. И, мӧдарӧ, Франция кӧ ӧти здукӧ вошгас 30 сюрс гражданаӧс—гырысь ученӧйясӧс, промышленникъясӧс, банкиръясӧс, ремесленникъясӧс да мукӧдъясӧс, то сійӧ пыр жӧ эськӧ усис мукӧд государствоясысь улысджык тшупӧд вылӧ.

Тадзикӧн, Сен-Симонлӧн став воззрениеяс пыр гӧрд визьӧн мунӧ ӧти мысль, мый обществоӧн веськӧдлыны имеитӧны право оз празднӧй йӧз, оз аристократъяс, оз сановникъяс, а ученӧйяс, промышленникъяс, искусствоса да наукаса представительяс.

Но кутшӧмӧсь средствояс сы вылӧ, медым сетны промышленникъяслы да ученӧйяслы буржуазнӧй строй преобразуйтан рычагъяс? Тайӧ вопрос вылӧ Сен-Симон вочавидзліс тадз: „Тайӧ средствоыс заключайтчӧ сыын, медым светскӧй власть передайтны медгырысь промышленникъяслы да помӧдз лишитны политическӧй олӧмысь дворянаӧс да озыр тунеядецъясӧс" (Сен-Симон, Избранные сочинения, „Об общественнӧй организации", ГИЗ, 1923 г., стр. 171). Сен-Симон тӧдчӧдліс, мый тайӧ выль системаыс лоӧ установитӧма оз революционнӧй тыш туйӧн, а мирнӧй, моральнӧй проповедь туйӧн.

Католическӧй религияӧс, папаӧс, кардиналъясӧс критикуйтӧмӧн, Сен-Симон висьталӧ „Новое христианствоын", мый сійӧ кӧсйӧ бергӧдны народъясӧс мирлань да справедливостьлань, мый сійӧ зільӧ бырӧдны мечлысь власть. Сен-Симон страстнӧя тышкасис сы вӧсна, медым став общество уджаліс „гӧль классլысь нравственнӧй да физическӧй существование бурмӧдӧм" вылӧ. Та вылӧ, медсясӧ, вӧлі и веськӧдӧма сылӧн став деятельностьыс.

Но Сен-Симон вӧлі чорыда убедитчӧма сыын, мый озыръяс да гӧльяс костын позьӧ лӧсьӧдны мирнӧй сотрудничество. Уджалысь йӧз дінӧ обращайтчӧмӧн, сійӧ висьталӧ: „Ӧнӧдз озыръяслӧн вӧлі сӧмын ӧтик удж, ыджыдавны ті вылын; заставитӧ найӧс просветитчыны да велӧдны тіянӧс; найӧ заставляйтӧны тіянлысь киясныдӧ уджавны на вылӧ, а ті заставитӧй налысь юръяснысӧ уджавны тіян вылӧ..." (Собрание сочинений Анри де Сен-Симона, ГИЗ, 1923 г., „Письма женевского обитателя к современникам", стр. 14).

Кутшӧм наивнӧй утопизм тайӧ кывъясын! Сен-Симон эз гӧгӧрвоны, мый бурмӧдны „уджалысь йӧзлысь нравственнӧй да физическӧй существование" позьӧ сӧмын революционнӧй тышӧн.

Шарль Фурье (1772—1837 вояс), Сен-Симон моз жӧ, социалистическӧй учениеяс историяӧ пырис кыдз глубокӧй мечтатель человеческӧй родлӧн всеобщӧй счастье йылысь, кыдз капитализмӧс беспощаднӧя да остроумнӧя критикуйтысь.

Фурье утверждайтліс, мый человеческӧй общество дугдывтӧг да закономернӧя развивайтчӧ, мый сійӧ мунӧ кыдзи вывлань, сідзи и увлань. Та дырйи, ӧти социальнӧй периодсянь мӧдӧ вуджӧм (а Фурье лыддьӧ 36 татшӧм период) мунӧ кык главнӧй причина—промышленностьлӧн развивайтчӧм да нывбабаяслӧн правовӧй положение вежсьӧм—влияние улын.

Человеческӧй общество, мӧвпавліс Фурье, сыӧдз, медым пырны выль социальнӧй периодӧ, должен пройдитны нёль фаза: челядьлун, арлыдассьӧм, верстьӧассьӧм да пӧрысьлун. Цивилизация, мӧдног кӧ, буржуазнӧй общество сідзжӧ оз сулав ӧти места вылын. Фурье мнение серти, сійӧ нин воӧма киссян, катовтчан стадияӧ, и сідзкӧ, сылы колӧ вӧчны сӧмын ӧти воськов, медым пырны медбӧръя фазаӧ—пӧрысьлун фазаӧ.

Сійӧ воӧ выводӧ, мый буржуазнӧй общество бырӧдіс ассьыс став пытшкӧсса вынъяссӧ и мый тайӧ стадия вылын сійӧ вайӧ человечестволы сӧмын вред. „Цивилизация, — висьталӧ Фурье,—лоӧ сымын отвратительнӧйджык, кымын матынджык сійӧ аслас пом дінас".

Сен-Симон дорысь ёнджыка детальнӧя Фурье эрдӧдӧ буржуазнӧй обществолысь отвратительнӧй чертаяссӧ. Ёсь сатираӧн сійӧ бичуйтӧ буржуазнӧй торговля, брак, семья, воспитаниелысь система, паразитизм, купецъяслысь став проделкаяссӧ да ылӧдчӧмсӧ.

„Купечество,—гижӧ сійӧ „Теория четырех движений"-ын,—ворсӧ общественнӧй стройын союзнӧй патриотъяслӧн бандалысь, хищникъяс стадалысь роль, кодъяс бырӧдӧны земледелие да мануфактураяс да быдног порабощайтӧны общественнӧй организм".

Фурье критикуйтӧ капиталистическӧй индустрияӧс, сійӧс „ложнӧй" индустрияӧн нимтӧмӧн. Сійӧ оз вай рабочӧйяслы благополучие да счастье, а, мӧдарӧ, вайӧдӧ найӧс нӧшта ыджыдджык и ыджыдджык корысьлунӧ да озырмӧдӧ сӧмын промышленникъяслысь неыджыд группаӧс.

Цивилизация условиеясын, утверждайтӧ Фурье, кыдз фабричнӧй, сідз и сельскохозяйственнӧй труд вывті непроизводительнӧй, убыточнӧй; сійӧ оз вермы лоны подулӧн общественнӧй организм благосостояниелы. Буржуазнӧй обществоын „труд оз сет радость ни ловлы, ни телӧлы да являйтчӧ сӧмын проклятиеӧн..." И Фурье предлагайтӧ вужвыйӧн вежны промышленнӧй деятельностьлысь характер, пыртны строй, кодӧс подулалӧма страстьяслӧн лӧсялӧм вылын, коллективнӧй труд вылын.

Тайӧ стройлӧн характернӧй чертаыс лоӧ сыын, мый сылӧн подулӧн лоӧ ассоциация — производственнӧй коллектив, коді располагайтӧ олӧмлӧн став благоясӧн. Ассоциациялӧн став членъяс долженӧсь уджавны и состоитны исключительнӧ дружественнӧй, товарищескӧй взаимоотношениеясын. Фурье татшӧм производственнӧй коллективсӧ, коді состоитӧ 1.500—1.600 мортысь, нимтӧ фалангаӧн.

Фурье предлагайтӧ сконструируйтны фалангасӧ сідз, медым сэтчӧ пырисны различнӧй состояниеа, арлыда, различнӧй дарованиеа да способностя йӧз. „Вообще фаланга колӧ котыртны,—висьталӧ сійӧ,—ӧта-мӧдсьыс быд боксянь, сы лыдын и материальнӧя, ёна торъялысь йӧзысь. Медся совершеннӧй гармонияӧдз воӧдчас сэтшӧм фаланга, кӧні капиталъяслӧн неравенство лоас медся ыджыдджык". Овмӧс успешнӧя нуӧдӧм вылӧ Фурье аргавліс, мый быд фалангаын озыръяслӧн, ученӧйяслӧн, искусствоса представительяслӧн лыдыс не должен лоны унджык $1/8$ юкӧнысь став членъяс лыдысь; фалангаса олысьяслӧн $7/8$ юкӧныс долженӧсь лоны земледелецъясӧн да рабочӧйясӧн. Но промышленнӧй занятиеяслы Фурье сетліс второстепеннӧй места, фалангаын главнӧй роль должен вӧлі ворсны сельскохозяйственнӧй труд.

Фурье утверждайтліс, мый тайӧ стройыс, кодӧс подулалӧма страстьяслӧн свободнӧй влечение вылын, трудлӧн, талантлӧн да капиталлӧн неравенствояс сочетание начало вылын, быдсяма сикас насилие да произвол бырӧдӧм вылын, трудӧс наслаждениелӧн источникӧ пӧртӧм вылын, лоас социальнӧй гармониялӧн да всеобщӧй счастьелӧн могучӧй источникӧн. Сӧмын тайӧ строй условиеясын „медся гӧль морт,—гижліс сійӧ „Новый мирын",—кутас имеитны ёна унджык радость, мыйда ӧні имеитӧ медся могущественнӧй монарх". Озыръяс и гӧльяс мирнӧя кутасны трудитчыны фалангаясын общӧй благо вылӧ, ёрта-ёрт дінас найӧ кутасны относитчыны доброже-

(Помсӧ видзӧд 4-ӧд листб.).

УТОПИЧЕСКОЙ СОЦИАЛИЗМ

(ПОМ)

лательствоӧн да ӧта-мӧдӧс гӧгӧрвоӧмӧн. Татшӧмӧсь утопической иллюзияяс Фурьелӧн.

Англичанин Роберт Оуэн (1771—1858 вояс) сідзжӧ, кыдзи Сен-Симон да Фурье, став аслас замечательнӧй деятельность чӧж беспощаднӧя критикуйтліс капитализмлысь порокъяссӧ. Сійӧ утверждайтліс, мый капиталистической общество сулалӧ „куим зло" вылын: собственность, религия да буржуазнӧй брак вылын. Тайӧ „троицаыс", шуліс Оуэн, являйтчӧны источникӧн лыдтӧм-тшӧттӧм народнӧй бедствиеяслы, человеческӧй родлӧн мытарстволы.

Экономической да общественнӧй неравенстволӧн главнӧй помкаӧн Оуэн лыддьыліс частнӧй собственность. Именнӧ сыысь петӧны став порокъяс: и войнаяс, и споръяс, и гӧльлун, и преступлениеяс да быдсяма тырмытӧмторъяс общественнӧй олӧмын. Татысь Оуэн вӧчліс вывод: колӧ создайтны сэтшӧм рациональнӧй общественнӧй строй, кӧн оз ло частнӧй собственность— преступнӧй грабежлӧн да ылӧдчӧмлӧн тайӧ плодыс. Тадзикӧн Оуэн тайӧ вопросын муніс водзӧджык Сен-Симонысь да Фурьеысь, кодъяс ньӧти эз затрагивайтлыны капиталистической собственностьлысь подувъяссӧ. Но Оуэн сідзжӧ, кыдз Сен-Симон да Фурье общество преобразуйтӧм кузя ассьыс план думайтліс пӧртны олӧмӧ мирнӧй туйӧн. Сійӧ надейтчыліс, мый асьныс правящӧй классъяс убедитчасны сылӧн идеалъяс правильностьӧ да пӧртасны найӧс олӧмӧ.

Оуэн эрдын выступайтліс религиялы да духовенстволы паныд. Сійӧ висьталӧ, мый духовенство вӧчӧ зэв ыджыд вред человечестволы: сійӧ гудралӧ сылысь сознаниесӧ да „таинствояс", пӧръясьлӧм, абсурд отсӧгӧн кӧсйӧ кутны сійӧс невежество да суевериеяс писькын. Оуэн кӧсйыліс пӧртны уджаль сь йӧзӧс свободомыслящӧй, культурнӧй, религиознӧй предрассудокъясысь свободнӧй йӧзӧ.

Буржуазнӧй брак, семья, воспитание критикуйтӧмӧн, Оуэн развивайтіс прогрессивнӧй педагогической идеяяс. „Опыт об образовании характера" произведениеын сійӧ утверждайтліс, мый воспитаниелӧн основнӧй могӧн должен лоны капитализмлӧн став порокъясысь свободнӧй, выль йӧз создайтӧм.

Нью-Ленаркын аслас деятельность вылӧ (тані Оуэн управляйтіс бумагопрядильнӧй фабрикаӧн да пыртіс дженьдӧдӧм уджалан лун, бырӧдіс рабочӧйяс пӧвсын юӧм, азартнӧй ворсӧмъяс да с. в.) сійӧ видзӧдіс кыдз социальнӧй опыт вылӧ, кодӧс колӧ паськӧдны став странаясӧ. И, колӧ висьтавны, мый Оуэнлӧн Нью-Ленаркскӧй опыт кыпӧдіс ыджыд восхищениеӧ сылӧн современникъяс пӧвсын.

Мукӧд утопистъясысь отличайтчӧмӧн, Оуэн паськӧдіс ыджыд пропагандистскӧй да организаторскӧй деятельность Англияса рабочӧйяс пӧвсын. Вот мыйла Энгельс шуліс: „Став общественнӧй движение, став действительнӧй успехъяс, кодӧс шедӧдіс Англияса рабочӧй класс, йитчӧмаӧсь Оуэн нимкӧд".

Татшӧмӧсь основнӧй чертаясыс Сен-Симонлӧн, Фурьелӧн, Оуэнлӧн утопической воззрениеяслӧн. Маркс да Энгельс сетісны джуджыд критика великӧй утопистъяс учениеяслы, налӧн слабостьяслы да заблуждениеяслы, озыръясӧс да гӧльясӧс примиритӧм йылысь, социализмӧ мирнӧя вуджӧм йылысь небыточнӧй да вреднӧй мечтаниеяслы.

Но Маркс да Энгельс ёна вылӧ донъявлісны великӧй социалистъяс-утопистъяслысь гырысь заслугаяссӧ. „Немецкӧй теоретической социализм некор оз вунӧд, мый сійӧ сулалӧ куим морт—Сен-Симон, Фурье да Оуэн пельпомъяс вылын,—гижліс Энгельс 1874 воын,—кодъяс став асланыс учениеяслӧн фантастичность да утопизм дырйи принадлежитӧны став кадся величайшӧй умъяслы да кодъяс гениальнӧя алдзисны водзвыв лыдтӧм-тшӧттӧм положениеяс, кодъяслысь правильностьсӧ ми доказывайтам öні научнӧя..." (Маркс и Энгельс, Соч., т. XV, стр. 142).

Сен-Симонлӧн мӧвпъяс сы йылысь, мый не должен лоны празднӧй йӧз, мый „став йӧзыс должен(ӧ)с уджавны", мый медбӧрти йӧз вылын политической власть должен вежсьыны вещьяслӧн управлениеӧ, мӧдног кӧ, государство бырас; Фурьелӧн идея обществолӧн прогрессивнӧй, закономернӧй развитие йылысь, Оуэнлӧн идея частнӧй собственность бырӧдны коланлун йылысь, медым создайтны шуда йӧзлысь общество—ставсӧ тайӧс вӧлі используйтӧма Марксӧн да Энгельсӧн научнӧй социализмлысь могучӧй теория создайтӧм вылӧ.

Тайӧ теория знамя улын, Ленин—Сталин партия веськӧдлӧм улын социализм победитіс нин мушарлӧн квайтӧд юкӧнын да победитас став мирын.

А. ДВОРЦОВ.

Осоавиахим XV лотереялысь билетъяс реализуйтӧм

Осоавиахим XV лотереялысь билетъяс реализуйтӧм республика пасьта мунӧ неудовлетворительнӧя. Май 12 лун кежлӧ билетъяс реализуйтӧма 200.350 шайт дон, мый составляйтӧ план дінӧ 50 прӧчент. Сӧмын ӧти районын—Лузын—помалӧма билетъяс реализуйтӧм май 10 лун кежлӧ.

ЕВРОПАЫН, АФРИКАЫН ДА АЗИЯЫН ВОЙНА

(Военнӧй действиеяслӧн дневник)

Англо-германскӧй фронт вылын пасйыссьӧ английскӧй авиациялӧн тӧдчана активность. Май 10 лунлы паныда войын английскӧй авиация, кыдзи передайтӧ Рейтер агентство, интенсивнӧя уськӧдчыліс германскӧй промышленнӧй каръяс Мангейм да Людвигехафен вылӧ. Английскӧй бомбардировщикъяс сідзжӧ бомбардируйтісны Берлинын промышленнӧй объектъяс. Та кындзи, английскӧй самолётъяс уськӧдчылісны докъяс вылӧ Калеын, Остендеын, Булоньын да Эймейденын (Голландия). Бомбардируйтӧма сідзжӧ гавань Кристиансандын да аэродромъяс лунвыв Норвегияын.

Сійӧ жӧ войнас, кыдзи юӧртсьӧ германскӧй командованиелӧн сводкаын германскӧй бомбардировщикъяс уськӧдчылісны Центральнӧй да Лунвыв Англияын военнӧй заводъяс вылӧ, а сідзжӧ портовӧй сооружениеяс вылӧ Шотландия асыввыв побережье вылын да рытыввыв да асыв-лунвыв Англияын. Водзӧ нуӧдсисны операцияяс германскӧй воздушнӧй вынъяслӧн море вылын. Юӧртсьӧ кык английскӧй судно вӧйтӧм да куим пароход повредитӧм йылысь.

Средиземнӧй море бассейнын важмӧзыс медся ыджыд активность петкӧдлӧны воюйтысь сторонаяслӧн авиацияяс. Германскӧй информационнӧй бюро передайтӧ, мый май 9 лунӧ германскӧй пикирующӧй бомбардировщикъяс атакуйтісны английскӧй суднояслысь караван, кодi мунiс Мальта лунвывті восточнӧй корабльяс да истребительяс охрана улын. Германскӧй самолётъяс вӧйтісны английскӧй подводнӧй лодка. Рейтер агентство пасйӧ, мый германскӧй бомбардировщикъяслӧн Ла-Валетта гавань вылӧ (Мальта ді) уськӧдчылӧм, кодӧс вӧлі вӧчӧма май 9 лунӧ, вӧлі безуспешнӧй. Английскӧй истребительяслӧн нельджыд соединение, разведывательнӧй полётъяс вӧчӧмӧн, пырис бойӧ германскӧй самолётъяскӧд, сэки кык бомбардировщикӧс уськӧдӧмӧн. Эгейскӧй мореын, пасйыссьӧ итальянскӧй сводкаын, итальянскӧй войска босьтісны Андрос, Та Тинос да Катнос.

Войвыв Африкаын, Тобрук да Соллум районын мунӧны, германскӧй командованиелӧн сводка серти, местнӧй характера бойяс. Тобрук гӧгӧрын—артиллерийскӧй перестрелка. Соллум фронт вылын, индыссьӧ итальянскӧй сводкаын, германо-итальянскӧй отрядъяс предпримитісны операцияяс бронетанковӧй частьяс поддержка дырйи. Английскӧй командованиелӧн сводкаын пасйыссьӧ, мый Тобрук секторын висьталӧм существеннӧйыс эз вӧв. Соллум районын английскӧй механизированнӧй частьяс водзӧ нуӧдӧны активнӧй действиеяс германо-итальянскӧй войскалы паныд.

Асыввыв Африкаын, Абиссинияын, медся активнӧй операцияяс мунӧны Амба-Алаги секторын (Аддис-Абебасянь войвылын), кӧні, итальянскӧй командованиелӧн сводка серти, ёнмӧ английскӧй войска вылӧ жмитӧм.

Иракын, Ближней Востокын английскӧй командованиелӧн коммюнике серти, английскӧй войска босьтісны возвышенность, кодi господствуйтіс Хаббания районын.

Май 10 лун. (ТАСС).

Франция да Таи костын мирнӧй договор кырымалӧм

ТОКИО, 9. (ТАСС). Кыдзи юӧртӧ Домэй Цусин агентство, талун кырымалӧма мирнӧй договор Франция да Таи костын. Японскӧй информационнӧй сӧветлӧн юӧртӧмын индыссьӧ, мый договорлӧн содержание, некымын пункт кындзи, пӧшти тырвыйӧ лӧсялӧ Таи да Французскӧй Индо-Китай костын пограничнӧй конфликт урегулируйтӧм йылысь предварительнӧй соглашениелӧн содержаниекӧд, кодӧс кырымалӧма март 11 лунӧ. Договор предусматривайтӧ сетны Таилы Паклай да Бассак округъяс, а сідзжӧ Камбоджалысь ыджыдджык юкӧнсӧ да демилитаризуйтны Таилы вуджан территорияяс, кодъяс принадлежитлісны Камбоджалы. Таилы разрешайтсьӧ видзны сӧмын полицейскӧй частьяс да запрещайтсьӧ вӧчны укреплениеяс, стрӧитны военнӧй аэродромъяс да с. в.

Такӧд тшӧтш Японияӧн да Францияӧн, а сідзжӧ Японияӧн да Таиӧн кырымалӧма протоколъяс гарантия йылысь да политическӧй взаимопонимание йылысь. Японияӧн да Францияӧн кырымалӧм протокол серти, Япония гарантируйтӧ мирнӧй договор кырымалӧм результатын спор разрешитӧмлысь окончательнӧй характер; Франция кӧсйысьӧ установитны дружественнӧй да добрососедскӧй отношениеяс Япониякӧд да Французскӧй Индо-Китайкӧд да заявляйтӧ, мый французскӧй Индо-Китай эз имеит намерение пырны коймӧд державакӧд либӧ державаяскӧд кутшӧмкӧ соглашениеӧ, кодъяс предусматривайтӧны сэтшӧм характера политическӧй, экономическӧй либӧ военнӧй сотрудничество, кодӧс веськыда либӧ косвеннӧя вермас лоны веськӧдӧма Япониялы паныд.

Японияӧн да Таиӧн кырымалӧм протокол содержание сертиыс тырвыйӧ лӧсялӧ японо-французскӧйкӧд.

Зам. отв. редактора
А. П. РАЗМЫСЛОВ.

Китайын война

(Апрель 25 лунсянь май 9 лунӧдз обзор)

Апрель тӧлысь помасигӧн да май тӧлысь заводитчигӧн гырысь военнӧй операцияяс мунісны Чжецзян провинция войвыв да асыввыв побережье пӧлӧн да Фуцзян провинция асыввыв побережье вылын. Апрель 16 лунӧ Чжецзян провинция центральнӧй юкӧнын японецъяс наступайтісны лунвылӧ Ханчжоу карсянь Чжецзян—Цзянсинскӧй кӧрттуй пӧлӧн. Вспомогательнӧй наступление вӧлі нуӧдӧма лунвылӧ Фуян карсянь (Ханчжоуысь рытыввылын). Апрель тӧлысь помасиг кежлӧ японецъяс займитісны Чжуцзи кар (Ханчжоусянь 50 километр ылнаын) да Чжуцзиысь лунвылӧ водзӧ мунісны нӧшта 20—25 километр. Май тӧлысь заводитчигӧн китайскӧй войска вӧтлісны японецъясӧс Чжуцзилань.

Нинбо районын (Чжецзян провинция центральнӧй юкӧнлӧн асыв-войвыв побережье вылын), а сідзжӧ асыввыв побережье вылын действуйтісны японскӧй десантнӧй частьяс. Десантъяс, кодъясӧс апрель 20 лунӧ вӧлі чеччӧдӧма Нинбо, Хаймынь да Вэньчжоу районъясӧ, заводитісны ӧдйӧ мунны водзӧ провинция пытшланьӧ. Нинбо кар босьтӧмӧн, японецъяс воисны Фынхуа карӧдз (Нинбоысь рытыв-лунвылын), кӧні налы встретитісны китаецъяслӧн решительнӧй сопротивление. Бӧръя вежон чӧжӧн тайӧ районын дугдывтӧг мунӧны бойяс.

Чжецзян провинция асыввыв побережье вылын японецъяс займитісны Хаймынь да Вэньчжоу прибрежнӧй пунктъяс, но тайӧ пунктъяссӧ кутны налы эз удайтчы. Китайскӧй войска, апрель тӧлысь помын подкреплениеяс получитӧмӧн, вуджисны контрнаступлениеӧ да вӧтлісны японецъясӧс, кыкнан пунктсӧ выльысь босьтӧмӧн. Хаймынь районын японскӧй войскалы быть лои сӧвны корабльяс вылӧ да весавны водзын оккупируйтлӧм район.

Бӧръя лунъясӧ выльысь заводитчисны бойяс Хубэй провинция войвылын, кӧні февраль тӧлысь заводитчигӧн японецъяс нуӧдісны неудачнӧй наступление Бэйпин-Ханькоускӧй кӧрттуй пӧлӧн. Öні японецъяс выльысь заводитісны наступайтны Бэйпин-Ханькоускӧй кӧрттуйсянь Суйсянь районӧ да кӧрттуй пӧлӧн войвылӧ Синьян вылӧ веськӧдчӧмӧн. Японецъяс зільӧны кытшавны китайскӧй войскалысь гырысь вынъяс, кодъяс укрепитчӧмаӧсь горнӧй районын кӧрттуйысь рытыввылын Хубэй да Хэнань провинцияяслӧн граница вылын.

Адрес редакции: г. Сыктывкар, Дом печати, 1-й этаж, комната № 3, редакция газеты «Коми Комсомолец». Телефон: 5—61.

Ц1431. Республиканская типография, г. Сыктывкар.